

Становище

от акад. Васил Николов

за научната продукция на гл. ас. Камен Бояджиев,
кандидат в конкурс за доцент по направление 2.2. История и археология
(специалност Праистория) в отдел Експозиции на НАМ,
обявен в Държавен вестник (ДВ, бр. 39 от 27.05.2022 г.)

Според представения списък гл. ас. Камен Бояджиев участва в конкурса за доцент с 2 монографични публикации, 4 студии, 13 статии и 30 съобщения в АОР. Една от монографиите е публикация на дисертацията му, три от статиите (№№ 1, 3, 7) са също по темата на дисертацията, затова всички те не подлежат на рецензиране. Към колективната монография, която е основен труд в конкурса, е приложен разпределителен протокол, макар че авторството на К. Бояджиев е изписано и в съответната част на книгата. От останалите 10 статии 8 са в съавторство, но за тях не е наличен разпределителен протокол, което прави рецензирането им относително. Това се отнася и за съобщенията в АОР, които като правило са с много автори. Условно приемам, че половината от текста на посочените публикации принадлежи на кандидата. Заради това проблематично става и оценяване на цитиранията на тези статии. С всичко това изразявам съмнение към изпълнението на минималните държавни изисквания за участие в конкурса, но все пак допускам, че минимумът е покрит, макар и на границата.

Обособявам няколко теми в представената за рецензиране научна продукция на Камен Бояджиев.

Три студии в съавторство са посветени на аспекти от изследването на селищна могила Юнаците (№№ 1, 3 и 4). В студии 3 и 4 е представена обобщена информация за обекта, а в първата от тях стратиграфията и периодизацията са поставени в контекста на нови радиовъглеродни дати от къснохалколитния пласт, което е добър подход. Студия 1 разглежда златно мънисто от прехода на ранния към късния халколит, като настояването е за най-древния златен артефакт. Предполагаемата абсолютна датировка поставя обаче мънистото в началото на късния халколит. Потърсен е контекст, но странно защо не е споменат един среднохалколитен златен артефакт от Старозагорско, който със сигурност е по-ранен.

Заради териториална близост до предходния обект тук трябва да спомена и студия в съавторство, която представя резултати от теренни обхождания в Пазарджишко (№ 2) и може да бъде оценена като полезна.

Една статия в съавторство предлага информация за сондажни проучвания на селищната могила до Карнобат (№ 4).

Къснохалколитното селище Орлица в Източните Родопи е предмет на по-широк интерес на кандидата - статии №№ 2 и 5 в съавторство, в които е изложена кратка информация за резултатите от теренните проучвания, както и кратки самостоятелни текстове от колективна монография (№ 2) – за селищното устройство (представяне на ями и следи от постройки) и за огладените каменни сечива от селището (кратко представяне с класификация).

В представените дотук публикации преобладава дескриптивният подход, което има и своите позитивни страни – внася в научен оборот теренни наблюдения и находки.

Основният хабилитационен текст на кандидата се отнася до публикуване на резултатите от теренните проучвания на ранно/среднохалколитния обект Върхари. Всъщност К. Бояджиев е съавтор преди това в три статии (№№ 2, 6 и 9), в които е представена кратка предварителна информация за резултатите от проучванията. Тези текстове въвеждат съевременно обекта в научно обращение. В публикувана наскоро колективна монография за Върхари и Орлица (№ 2) кандидатът е самостоятелен автор на шест части с общ обем около 130 стандартни страници, което по съвкупност може да се оцени като монографичен труд.

„Местоположение и история на проучванията“ (с. 11-22) съответства на стандартите за такава информация. „Каменни сечива“ (с. 23-252) е също текст, в който тези артефакти са класифицирани и представени с необходимите данни, включително за отношението видове сечива и каменни породи за изработването им. „Украшения от камък“ (с. 253-260) - с изключение на това, че не приемам интерпретацията „украшения“ за късната праистория, текстът е аналитичен и представя всички основни изследователски аспекти на тези артефакти – мъниста и пандантиви. „Керамични предмети“ (с. 299-311) представя класификация и съответни описания на няколко вида артефакти - лъжици, тежести за стан, прешлени за вретено, капаци за пещ, култови масички и т.н. Текстът е достатъчно информативен. К. Бояджиев е съавтор в обширна глава „Керамични съдове“, основна част от която е параграфът „Форми и украса на керамичните съдове“ (с. 323-418). Частта за класификацията на керамичните съдове (до с. 357) е в значителна степен неприемлива като методологически подход и съответно като резултати. В българската историография за изследване на керамични комплекси от късната праистория има достатъчно добри примери (К. Лешаков, В. Николов, В. Петрова и др.), които са напълно игнорирани от автора, към класификацията на формите е подхождено без систематични критерии, което е довело до формативен хаос в текста. Няма да влизам в конкретика, защото ще е необходимо дълго изложение. Надявам се, че при следваща необходимост от подобно изследване К. Бояджиев ще коригира съществено методологията си за да бъдат използвани резултатите. Позитивното в случая е, че са публикувани значителен брой графично възстановени и цели керамични форми, което ще позволи тяхното включване в научно обращение. Керамичната украса от обекта е значително по-добре представена – по разбираеми причини акцентът е паднал върху техниката на нанасяне и по-малко върху орнаменталните мотиви и композиции. Разпределението на керамичните форми в структурите на обекта е методологически важна част от рецензирания текст, но предвид казаното за класификацията им тя носи съответния негатив. Параграфът „Паралели на керамичния комплекс от Върхари“ (с. 428-433) показва добро познаване на съответната научна книжнина. Сравнителният анализ позволява на автора отнасяне на обекта Върхари към средния халколит в региона, което като цяло е приемливо (в зависимост от използваната периодизационна система).

Накрая ще взема отношение и към две статии на кандидата, които са със самостоятелно авторство. Първата (№ 8) е посветена на факторите, които влияят на създаване на халколитните укрепителни системи в региона. Авторът стига до приемливият извод, че това са природните условия и наличните суровини, културните традиции и социална среда. Втората (№ 10) е посветена на прехода към късния неолит в Горнотракийската низина. Кандидатът предлага обоснован анализ на няколко аспекта от промените в развитието на материалната култура и обществото в средата на VI хил. пр. Хр.

Намирам тази статия за пример за самостоятелно мислене на К. Бояджиев и се надявам, че той ще продължи тази линия на развитие в научните си изследвания.

Последните три статии, които кандидатът предлага (№№ 11, 12 и 13) са публикувани в престижни издания, на това (без първата) са публикации с огромен брой автори, сред които археолозите са тези, които само са предоставили необходимият изворен материал.

В горните редове изказах редица съмнения и направих бележки, някои от които много сериозни. Въпреки това трябва да отбележа, че в научната продукция на К. Бояджиев, доколкото мога да оценя предимно самостоятелните му публикации, има приноси, които намирам за достатъчни за получаване на академичната длъжност „доцент“ в НАИМ и съответно ще подкрепя този избор.

27.09.2022
Провадия

